

» Ekonomika a firmy

Košičania zaujali v Cern

Technológie. Vývojárska spoločnosť ZTS VVU vstupuje do najnovšieho projektu urýchľovača častíc.

Robotické systémy dodávali už aj pre súčasný najväčší urýchľovač častíc na svete pri Ženeve, ktorý za sedem miliárd eur dokončili v roku 2008. Podľa viacerých po zverejnení teórie relativity išlo vtedy o najväčšiu udalosť v modernej fyzike. Medzinárodný Inštitút Cern spoločnosť **ZTS VVU Košice** prizýva k spolupráci znova.

Rozruch medzi konkurentmi Tentoraz chcú fyzici zájsť ešte ďalej. Nový urýchľovač má byť s dĺžkou 48 kilometrov o 28-tisíc metrov dlhší. Najväčší rozdiel bude v tvare. Oproti terajšiemu kruhu lineárny umožní ďalšie experimenty. Zástupca košickej ZTS VVU Dušan Čani hovorí, že aj z ich pohľadu ide o väčšiu výzvu. Pritom už prvým projektom vzbudili medzi konkurenciou rozruch. „Predchádzajúce tendre Cernu sme vyhrali i tým, že sme sa nebáli náročných požiadaviek, ktoré iní možno zvažovali,“ hovorí. Tie boli totiž nastavené extrémne protichodne. Cern pri prvom robote požadoval presnosť ukladania zariadení na 1 milimeter.

„Čo nemusí byť nevyhnutne problém. Tu však ukladané teleso vážilo 34 ton, rozmerovo presahovalo 16 metrov,“ vysvetľuje.

Pri terajšej zákazke nároky ešte desaťnásobne stúpajú. „Magnetické telesá bude potrebné presúvať a polohovať s presnosťou až jedného mikróna, čo je tisícina milimetra. V tomto zadaní sa už naozaj pohybujeme pri hraniciach fyziky,“ dodal. Čani zdôrazňuje, že firmy takéto zákazky robia na hranici rentability. „Pretože ide o výskum a vývoj, kde sa predpokladaný rozpočet takmer vždy aspoň o niečo prekročí,“ dodal. Napriek tomu majú veľký význam. „Referencia od Cernu otvára dvere pri obchodných rokovaniach,“ dodal. ZTS VVU dodáva robotické a iné systémy najmä pre jadrové elektrárne, papierne a strojárne podniky.

Za 1,4 milióna eur Hodnota zákazky dosahuje 1,4 milióna eur. Vyvíjaný presný pohon posluží ako prototyp pri štúdiu uskutočniteľnosti lineárneho urýchľovača. Ak by sa realizoval, čakajú Košičanov ďalšie príležitosti. V ZTS VVU dnes pracuje okolo 130 ľudí. V roku 2011 dosiahli obrat 6,99 milióna eur. Kľúčovým partnerom v projekte je prešovská technologická spoločnosť **Spinea**. „Na svete sú len štyri firmy, ktoré sa venujú prevodovkám s vysokou presnosťou. Tri v Japonsku a jedna v Prešove. Načo ísť do Ázie, keď možnosti máme v tesnom susedstve,“ dodal. Riaditeľ Spiney Dušan Vasilišin dodáva, že aj v rámci tejto úzkej

konkurencie sú špecialistami práve na prevodovky menších veľkostí. „Pri tomto druhu dosahujeme na svete najväčšiu presnosť, čo je základná požiadavka Cernu,“ povedal.